

Locuint'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactionii

e in

Strada Morariloru Nr. 18.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decat u numai de la corespondentii regularii ai „Federationii”.
Articlii tramisi si nenpublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va est Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețiu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.

Pre șese lune . . . 6 „ „ „

Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Romanii

prea. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.

„ 6 lune 15 „ = 15 „ „

„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru Insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. faec'a tim-

brale pentru fiecare care publica-

tiune separatu. In locu deschisu

20 cr. de linia.

Unu exemplariu costa 10 cr.

Scire elect. part. a „Federat.”

Data in Ploiesti in 15 maiu, la ore 18 min. dupa amidia-di.
Sositu in Pest'a „ 15 „ „ 5 „ 45 „ „ „ „
„ la Redact. „ 15 „ „ 7 „ 10 „ „ „ ser'a.

Asta-di. 3 (15) maiu, in memoria adunarei de la Blasiu d'in 1848, poporulu ploiescianu serbeza: mare entusiasmu.

Palmele boieriloru unguresci, si vilfa secuiesca.

O Lycida, vivi perveniens: advena nostri
(Quod nunquam veriti sumus) ut possessor agelli
Diceret: Haec mea sunt; veteres migrate
coloni. Virgil. Eclog.

„Pasa, cata-te de aici; tierina ce te nutresce este a mea” — au spusu in dieta, in facia lumii, aristocratii unguresci mandatariloru poporulu romanu. Ce? noi se ne caramu? natiunea mosnena, natiunea genetica, natiunea istorica; noi romanii cari, immormentandu pre Daci prin dreptulu armelor, avemu „Testamentu”, drepta credire de la imperatulu Traianu, „carele cu insa si voia sa, si cu ncinsinsa potere a imperatiei Sale, impartindu pamentulu Daciei strabune ca patria natiunii romane, ni l'au lasatu mostenire spre semnu memoritoriu alu mariloru sale trofee?” noi se ne caramu, cari amu vedutu pre goti (hoti) fugindu preste Dunare; noi se ne caramu, cari amu astrucata pre lumii lui Ati'a seu i-amu petrecutu la hotarele Asiei; noi se ne caramu, cari amu mancatu d'in comandarea avariloru; se ne caramu noi, cari amu scaldatu tierina acesta fanta cu paraie de sange in lupte cavaleresci (cate de 12 zile), luptate cu bratii ageru in contra strabuniloru vostri unguri la Zeguholumbu, Satu-Mariu, Almasiu, Temisiu si Bihoriu; noi romanii, cari nu amu pusu sabia in teica, para a nu capitula cu onore; noi vi-amu datu ce ati potutu lua, pentru ca devis'a strabuna era: neci o palma de pamentu „nobis viventibus.” Vi amu datu Nirulu pana in porta Mesesiului; Vi amu datu zestre campia Bihoriului; amu alesu de buna voia pre Tuhutum domnu in Ardelu; la Asculeu l'amu juratu, si Tuhutum si a tienutu juramentulu; urmatorii lui Tuhutum se fecera Gelii (Iulii); d'in pagani ce erau ei devenira crestini orientali; alta-ce nu vi amu datu. Maramuresiulu (celu mare), Selvagiulu, Ardelulu (nota bene: numai pana in Oltu), Bihoriulu muntiloru si alu codrilor, Temisiana (granariulu Daciei intre Muresiu-Tibiscu-Dunare) au continuatu si mai departe a fi pamentulu patriei romane, pana in diu'a de astadi; in butulu ca ni ati adusu pre capu, incependu de la Stefanu, Geiza, pana in secululu alu 19, ospeti sasoni, flandri, vendi, gidani, serbi, armeni, svabi, si ve nai scie Ddiu, si, potendu face, v'ati imbulditu, icicolu, si voi printre noi, pre unde ne amu raritu in lupte grele pentru patria comuna. Tote acestea sunt fapte istorice, cari itelue se le cuncea bine domnulu acelu cu patru ochi, politiculu Dobritienu, care ne espedeza la Bucuresci, ba si politiculu cu ochi neermati, la cea d'antia privire etnografica a Ungariei moderne.

Da, asié, domniloru de la Dobritienu, sunteti pre inganati, pre increduti; scoboriti mai nitielu de pre calaria; diosu! slanura ce v'ifati cu inscriptiunea superba: (vezér nenzet, vezér szerep) natiunea conducatori, natiunea rolului; si puneti pre drapelulu vostru politicu alta fuma, fuma civilisatiunei moderne: „egalitate, libertate si fratie.”

Scu dora cugetati si credeti, ca misiunea vostra este a fi conducatorii orientului Europci; tote ve insidati. Descoboriti paginde istoriei, si veti vedé, ca rolulu vostru si alu totu solulu megulo-sciticu, de la Marea Caspica, pana la partii Chinei, este a fi „sbiculu lui Ddiu.” Scu

ce bine ati produsu voi si toti mogulii Asiei centrale in concertulu omenimei? Desastru infricosiatu. Voi ati ucisu libertatea si civilisatiunea Carpatiloru; tra fratii vostri turco-seldsuehii au robitu si intunecatu peninsula Balcanulu; despre mongoli si tatari proprii nu vorbimu, numai li spunemu numete; lasa vorbesca despre ei poporele Asiei.

Voi, cari priviti la miscarile natiunali ale poporulu romanu, precum face Dózsá secululu, d'in culmea lumineloru politice (Ha a tizenkilen-czedik század politikai fogalmainak magaslatairól nézzük azon separatisticus mozgalmakat etc. Pesti Napló, Nr. 65. a. e.), vedeti de de-subta numai eloti, selavi si pigmei, spre rusinea vostra, in poporele nemagiare ale Ungariei si ca in era libertatei vostre milenarie, pre cum ve faliti, numai bureti de acesti-a au crescutu. Da, vedi bine: tirania e maie'a selaviei.

Dar' noi cesti de pre diosu, ce vedemu in voi? Se audimu.

Dupa ce poporulu romanu d'in laci'a lui Traianu a gustatu d'in comandarea avariloru, elu s'a leganatu unu seculu intregu pre aripele pacci binefacatorie; pre ruinele calcate de atiti-a varvari seculari s'a desvoliatu libertate si mai multe provincie autonome; totulu apareu leniscitu, pocalulu amaru alu invasiuniloru desiertatu, pre candy, ca si d'in serinu, la resaritul Dacici, s'a radiecatu unu noru cu putiosa; unu poporu asiaticu, imbulditu de Cazari si Pachaciti, scobora la gurele Donastrului, Prutulu si a le Seretului; poporulu acestu-a a fostu maghiarii, strabunii vostri; maghiarii, cari in locu se descinda la lupta cavaleresca cu locuitorii pacinici slavi si romani d'in Carpati si Haemu, mai bine au conspiratu cu dusmanii comuni ai libertatii poporeloru, cu curtile imperatesce de la Bizantiu si de la apusu (cu Leone alu VI si cu Arnulfu), si asié ca simbricii (zsoldos) tiraniloru, dupa ce au sdreptu libertatele poporeloru de la Balcanu (pre Simeone romanulu, regele romaniloru si alu bulgariloru), s'au suitu la Carpati ca, in modu asemene, luandu intre dome focuri pre Moravii lui Sviatopoleu (in dosu unguri, in facia nemti), se binemerite titulu de ucidiatori ai libertatei poporeloru slave si romane de la Balcanu si Carpati.

Eca, acestu-a este titulu celu d'antiu alu vostru de la romani si slavi; titulu de bine-avenitu, de buna vedere; astfelu numai decatu ati si primitu cea d'antiu resbunare de la Simeone, la Seretu si Prutu; taniaurile (tanya) vostre s'au risipitu, Almos betranulu, Liutica fiulu lui Árpád, cu tota otea si betranii poporulu, au trecut prin ascutitulu sabiei; era cei cari au scapatu ca prin focu si apa, s'au trasu in muntii moldo-ardeleni de asta-di (anulu 889) sub nume s z e k ó (scapatu, fugitu de perire), de aci s z é k e l y.

Urmandu apoi deceniulu d'in urma alu secululu IX, deceniulu in care ati calcatu hotarele nostre pacinice si ale slaviloru, fara neci unu dreptu istoricu, de nu cum-va dreptulu vostru s'basatu in sabia lui Ati'a, sbiculu lui Ddiu, care pentru ca a adusu urgia si desastru in Europa, cei de unu felu cu elu au fostu indreptati a repeii acela-si urgia; cu alte cuvinte: stramosiulu meu a facutu fara-lege, si pentru ca a facutu elu, am dreptate se facu si eu. Dreptulu nostru istoricu alu romaniloru la pamentulu Daciei strabune e cu totulu de alta natura, e dreptulu armelor incuviintiatu prin dreptulu internationalu de atunci. (Dacii, in duoi seculi dusmanii provinciiloru romane, se stergu d'in numarul poporeloru prin lupta formala: in dice rea resbelulu, tractate de pace; tote aceste a se intempra cu scirea si vederea lumii; se face puncte de petra preste Dunare s. c. l.). Asié ce-va, dupa parcea noastra, mihosa a dreptu istoricu; si neci decatu bevándorlásulu vostru d'in Asia in Lebedia,

d'in Lebedia in Atelkuz, d'in Atelkuz in Dacia si Pannonia.

Noi suntemu departe ca se facemu capitalu politicu d'in drepturile nostre istorice pre contra acestoru doue natiuni sorori genetice, natiunea maghiara si slovaca; nu noi suntemu pre langa coordinare, unulu langa altulu; si nu ungurulu calare, imbuibatu in tote binefacerile tieriei, domnu averei si sangelu nostru; noi romanii si slavii d'indretru cu povora in spate; si se ne dica ungurulu, ridenti-si in punni: Dati, frati si voinici, inaintati dupa noi, — fia ca v'amu legatu manele si picioarele; barbatii de frunte ai vostrii i cutimu, avere voastra o absorbe darca, drepturi politice aveti mai pucine ca clotii Spartei (acei-a celu pucinu nu si-au temutu limba si esistinta natiunala); baserica si cultura vostra e robita: bisericu fara drepturi, bisericu coda; cultura fara midi-locu, fara scole poporale, reale, gimnasiale, academia, teatru, s. c. l. (Scolele comunale cu tina magiarisarei, 2—3 gimnasie lasate in bataia lui Ddiu).

Cu asemene conditiiuni, pretindeti voi a fi natiunea conducatori. Inse noi nu ve vomu recunosece nece candu acestu rolu, fii siguri, — ei vomu revindica autonomia Transilvaniei si libertatea nostra natiunale si asié nu veti ave decatu acea ce vi compete. Apoi, pentru voi, veti fi acea ce veti voi, dar' noi nu vi vomu recunosece rolulu de conducatori nece-o-data; ca-ci de-si valorile intunecose a le seculiloru negri de barbaria au calcatu sub petiore drepturile poporulu romanu d'in Dacia strabuna, romanulu n'a fostu neci-ura-data tradatoriulu drepturiloru sale; era ce a rapitu tempulu si poterea bruta se mai pote casciga, — d'ice intieptulu vostru Deak; ce'a ce inse una natiune a vendutu una data de buna voia, este perdutu in veci; apoi romanulu scie bine, ca aci este vorba de vendiarea patriei si libertatei sale.

Deci, Dle Tisza, infruntandu pre romani in diet'a Ungariei, ai sculat in capulu D'Tale pre Leviathan; ai sternitu una natiune conscia de drepturile sale, drepturi, Dle Tisza, daca ti-placu istorice, mai stralucite ca ale D'Tale; placa si alege de la Corvini pana la tieranii nostri nobili (nemes), de la voivodii Maramuresiului pana la panii, banii, domnii, cnezii Banatului; si te damu de sfirla, Dle ciocoi!

(Va urma.)

3 (15) maiu

(in Pest'a)

(B) Precandu impiatorulu secularu, ametitu prin escesele trufosului seu arbitriu, credea a fi stinsu cu totulu sufletulu victimei sale seculare, victi'a poporulu romanu: pre atunei eca, geniulu neperitoru alu mantuirei, poterie'a suflare a redeseptarei rumpe velulu barbaru, ce ascundeá sub firele sale veninose membrele mortulu parutu, membrele majestatiche si inflate de suculu vitalitati ale poporulu romanu.

Natiunea romana d'in Romania cisrarpatina a reinviéu, in 3 (15) maiu, pentru ca se traesca, prospere pentru tempuri eterne.

Cine d'entre noi nu sente fiori de fericire adeverata furnicandu prin arteriele sale, daca si-revoaca in memoria acelu momentu solemn, candu 40 mii romani, acestu maretu si potinte organu alu poporulu romanu, probara si sigilara prin juramentu eternu si prin perfie de sange romanescu redeseptarea si memorirea acestui poporu mare prin trecutul seu de gloria si suferinta si mare prin misiunea ce lu accepta in concertulu poporeloru chiamate la vietia si prosperitate?

Libertate si autonomia natiunale! Aceste doue idee sublime au fostu primele cuvinte pronunciate de poporulu romanu reinviéu pre „Campulu-Libetatii”, la Blasiu. Aceste doue cuvinte sacre au condusu in foculu luptelor pre cei 40 mii martiri ai natiunei romane. Libertatea si autonomia natiunale au fostu, este si va fi talismanulu si devis'a poporulu romanu in lupt'a sa contra dusmaniloru si impiatoriloru sei, ce incalecara de non pre cerbicea

cestui poporu cercetatu si isbitu de multe si grele tempeste, dar' ne infrantu inca.

Autonom'ia Transilvaniei, libertatea poporului romanu si unitatea tuturor provinciilor Romaniei ciscarpatine sub scutul fratiei, alu libertatii si independintei: éca conditionile nostre de viétia, proclamate in 3° 5° Maiu 1848 de voiantia suverana a poporului romanu; éca unele d'ntre garantiile principali ce potu asigurá pacea si prosperitatea, armonia si echilibrulu între elementele ce compunu imperiulu Austriacu.

Aceste consideratiuni facu, ca diu'a de 3/15 Maiu, aniversar'a renascerei nostre natiunali, este una mare si sacra serbatoare pentru fia-care romauu adevératu.

Nu numai in'tote anghiturile Transilvaniei, nu numai in tote partile ei adnese Ungariei, ci in tote locurile unde se afla romani credintiosi numelui si sangelui locu propriu, diu'a de 3/15 Maiu este celebrata cu pietate si însufletire, de juni ca-si de betrani, de feciore ca si de matrone

Asid si in Pest'a.

Una parte insemnata a coloniei romane d'in capitala Ungariei se intruni in 3° 15° Maiu curentu, la Fasanu, sub cunna' deluriloru cetatii Bud'a, cu scopu d'a face parte si ea cu pietate si veneratiune la reimprospetarea generale a ideiloru si principiiloru de perpetua valoare, ce sunt si voru remané pururea tiparite pre flamur'a nostra militante si en atatu mai aduncu in anim'a fiacaru romanu.

Erá cam pre la 4 ore dupa média-di. Tempu frumosu, senin; padurea verde intenerita, campurile acoperite cu verdétiá si flori; atmosfer'a plina de odore. Totulu pareá destinatu sè adauga la marirea serbatoarei Romaniloru.

Sub umbr'a intinsa a unui arbure ornatu de maistr'a mana a naturei cu frundie si flori fragede, dar' pline de vietia fructifera, erá asediata modest'a dar' onorabila' cununa de romani betrani, barbati si juni, in numeru de 30—35 insi, între cari vedurámu si pre DD. dr. Iosifu Hodosiu, deputatu dietalu, I. Pinciu, presiedinte alu tribun. cottsé in Cetatea de-Balta N. Petricu deputatu dietalu, N. Porcius, vico-capitanu alu districtulu de Nasendu, N. Florianu, fiscalu in acela-si districtu, Sigismundu V. Popu, redactoru alu „Concordiei“ s. a. redactori, diurnalisti, oficiali, studenti, inca si unu militaru imperatescu.

Espressiunea bucuriei, ce se reversá pre faciele tuturor, nu poteá sè nu fia adumbrita de unu felu de tristétia mistica, ce se poteá esplicá numai d'in cunoscintia adevérata a ovinimenteloru trecute de la 848 incoce preste sorte natiunei romane si mai alesu cumpenirea situatiunii actuali, ce este aproape d'a storce si ultim'a schintea de pacientia d'in sufletulu poporului romanu.

Petrecerea a constatu mai numai d'in unu prandiu fratioscu, la care s'au inchinatu mai multe toaste intru memori'a actului solemn, prin care natiunea romana a dechiaratu in faci'a lui Ddieu si a lunei, ca este viua si vre sè traéscá libera in patri'a sa independinte; apoi intru eternisarea pietatii si veneratiunii pentru cei 40 mii martiri eroi ai Romaniei, cadiuti in lupt'a de libertate; mai departe pentru primii apostoli ce predicáu in 1848 evangeliulu libertatii si independintei natiunali si între acesti-a csebitu pentru DD. A. Papiu Harianu si Iosifu Hodosiu; s'au inchinatu, mai departe, pentru autorii pronunciamentului; pentru Alesandru Romanu, aruncatu in

puscar'ia ungrúscá de la Vatiu; pentru concordia între fratii de acela-si sange; pentru prosperitatea intielesuale si materiale a poporului romanu s. a. Serbatoarea cordiale se inchia la 8 ore sér'a, cu cantarea imnului romanescu „Decepta-te Romane“ si a mai multoru piese natiunali.

Sunt binefacutorie aceste serbatori natiunali; ele ni revoca in memoria faptele mari d'in trecutu, ni represinta venitoriulu maretiu si ni dau curagiu pentru a luptá cu perseverantia si abnegatiune contra nedreptatii actuali, ce nu mai cunosce margini in grassatiunea sa ce ar'ia a ne despoia nu numai de patria si natiunalitate ci chiaru si de cele mai individuali drepturi ce natura le a datu fiacaru omu.

Noi, cei intr'uniti pentru celebrarea memoriei dilei de 3° 15° Maiu 1848, ne amu despartitu in sperantia firma, ca forti'a evinimenteloru ce nrmeza cursulu loru naturalu, insocita de lupt'a energica si solidara a celoru nedreptatii, nu va intardiá a face, ca dominatiunea nedreptatii ostrungure sè se spulbere sub pondulu voiantiei suverane a oporeloru ce voru sè fia libere, egali si independenti, fia-care in patri'a sa autonoma.

Cuventu presidialu de deschidere a Sinodului archidiecesanu.

Christosu au inviata! Cu inchinatiunea acést'a besericéscá Ve intimpinu eu asta-di pre D. Vostre, cari spre scopulu tienerei sinodeloru nostre archidiecesane anuale sunteti alesi pre trei ani de deputati d'in partea clerulu si poporului nostru credintiosu alu archidiecesei nostre transilvane.

Asid este; diu'a de asta-di este o di epocale nu numai pentru noi romanii ortodoxi d'in Transilvania, ci si pentru fratii nostri romani coreligionari d'in Ungaria si Banatu, ca-ci — dupa ce congresulu nostru natiunalu romanu de relegea nostra ortodoxa d'in anulu 1868 au elaboratu statutulu organicu pentru afacerile beserecesci, scolari si fundatiunali ale intregi nostre provincie metropolitane, si dupa ce statutulu acestu-a s'au sancionatu de cátra Maiestatea Sa in 28-lea Maiu 1869, si apoi s'a publicatu numai de cátu in singuratecele parochie, si dupa ce aceste parti constitutive beserecesci s'au organizatu si regulatu d'impreuna cu protopresbiteratele loru in intielesulu amintitulu Statutu organicu, — acum urméza, ca si archidieces'a si eparchiele sufragane ale metropoliei nostre sè se organizeze si sè se reguleze in intielesulu aceluia-si statutulu organicu, spre care sferaitu eparchiele sufragane d'in Aradu si Caransebesiu s'au adunatu asta-di in sinodele loru eparchiali, ér' noi in sinodulu nostru archidiecesanu, ca dupa finirea acestoru sinode sè potemu pasi la timpulu preserisu la organizarea inse-si metropoliei nostre natiunale romane de relegea ortodoxa.

Diu'a de asta-di ni este epocale, ca ci ni infatiséza nóe trei tablouri, adeca alu trecutulu de trista memoria, alu presentulu si alu viitoriulu vietiei nostre natiunale beserecesci. In tabloulu trecutulu vedemu zurgavite suferintiile nostre provenite d'in intolerantia religianaria, in alu doilea vedemu inceperea deseversta a libertatei religiei si a consciintei nostre, si in alu treilea vedemu cáile acelea desemnate, cari garantéza prosperitatea viitoria a vietiei nostre tignite natiunali beserecesci,

prosperarea clerulu si a poporului nostru credintiosu in cultura si civilizatiune prin scoli confessionali si pentru aceea natiunali, precum si prosperarea fonduriloru beserecesci, scolari si filantropice ale archidiecesei nostre natiunale romane ardelené prin administratiune independinte.

Diu'a de asta-di este epocale pentru noi romanii de relegea ortodoxa d'in Transilvania, Ungaria si Banatu, ca-ci ea va straluci in analele Beserecei nostre ca unu lucéferu, care isipesce intunereculu dusmaniei patiasie, radicate in contra ortodoxiei nostre, in contra archiereiloru, clerulu si poporului nostru credintiosu mai bine de 300 de ani, si cu deosebire de 170 ani.

In fine diu'a de asta-di este pentru noi epocale, ca-ci sinodulu nostru archidiecesanu, ca si sinodele eparchieloru nostre sufragane d'in Aradu si Caransebesiu asta-di punu antia-si data in lucrare agendele sale, bas'a canonica a statutulu organicu, si adeca; 1, ingrigirea pentru sustinerea libertatii religianarie, si a autonomiei Beserecei nostre; 2, ingrigirea si controlarea averei miscatorie si nemiscatorie, a realitatiloru si fundatiuniloru nostre archidiecesane, respective eparchiale; 3, aducerea otaririi in privintia acestoru averi, realitati si fonduri, conformu scopulu, pentru care s'au infintiatu; 4, alegerea membriloru consistoriulu archidiecesanu, respective eparchiale; 5, Consultarea si aducerea mesuriloru trebuinciose pentru radicarea culturei poporului credintiosu prin scoli confessionali populari, capitali, gimnasiali, reali, teologice si pedagogice; 6, consultarea si aducerea mesuriloru trebuinciose pentru disciplinarea preotimei si a poporului credintiosu; 7, ingrigirea pentru afarea miidiulorulu spre inaintarea culturei si crescerei tenerimei scolare, si pentru delaturarea pedeceloru in privintia acést'a; 8, ajutorarea besereceloru si a scoleloru serace; 9, ingrigirea pentru cultivarea si pregatirea barbatiloru harnici spre servitiuri beserecesci si scolare; 10, escrierea de colecte pentru scopuri beserecesci, scolare si filantropice; 11, consultarea asupra greutatiloru, ce s'aru areta in efeptuirea unoru institutiuni beserecesci; 12, stabilirea bugetulu anualu, esaminarea ratiunieloru senatulu episcopescu si deligerea salariiloru d'in fondurile archidiecesane, respective eparchiali; 13, onorarea cu bani a vreunui opu scientificu privitoru la ori-ce ramu de sciintie beserecesci si scolare; 14, facerea despusetiuniloru necesarie pentru arondarea cercuriloru electorali si efeptuirea actulu de alegere pentru sinodele archidiecesane, si respective eparchiale.

Domniloru! sè multiamimu lui Dumnedieu, ca amu potutu ajunge diu'a epocale de asta-di, care ni areta chiaru, ca posedemu libertatea religiei si a consciintei nostre in patria ca si crestini de celelalte religii crestine, ca-ci de n'aru fi fostu Domnulu cu noi si cu caus'a nostra dreapta, inimicii ne aru fi inghititu de vii, si multimea goneloru, a calumniiloru si a intrigeloru loru ne aru fi innecatu pre noi; inse tote gonele, calumniele si intrigele ioimiciloru s'au nimicitu si s'au sfaramatu, ca-ci Dumnedieu ni-au datu nóe Iumin'a sa, ca d'in sufletu sè laudámu pre Elu si lui sè-i cantámu pana ce vomu fi, ca sè nu nedajduimu spre fiii omeniloru, intru cari nu este mantuire; elu, Dumnedieulu parintiloru nostri, ni-au datu noue unu caracteru confessionalu corectu si solidu, care este eflusulu unci convingeri religiose si morale provenite

FOISIORIA

Despre principiulu natiunalitatii

in raportu cu progresulu generale alu civilizatiunii.

Discursu rostitu in Adunarea Societatii Transilvania in 1 Februaru 1870.

(Fine.)*

Domni membri,

Vedurámu gintea latina aruncandu-se pre tote drumurile acele, in capulu mai tuturor revolutiuniloru ce au dreptu objectu literile, comerciulu, religieuna séu cugetarea, societatea, omulu. Geniulu séu ne-a aপরatu prin tote aceste fase libere, progresistu si generosu, cu totulu opusu alu celei germane. Misticismulu lui Luther, despoindu omulu de libertatea sa de actiune, nevoindu ca elu sè se radice la perfectiune, prin propri'a sa activitate, prin libera voiantia, urmeza de aci ca elu nici nu trebuie a aspirá la d'insa si ca destinele sale se termina aci. Sè nu ne mirámu, domniloru. Acésta doctrina, acésta absorptiune a individualitatii umane in infinitu nu formedia numai caracterulu fundamentale alu protestantismulu luteranu, dara geniulu chiaru alu acestei natiuni. In adevéru, nici unu geniulu germanu n'a scapatu acestui misticismu, ote elementele de activitate ale spiritulu umanu porta aracterulu séu: sciintiele ca si artile, Statulu ca si religieuna, filosofia in fine, acésta ultima necesitate, acésta ltima desvoltare a cugetarei umane, care le resuma si aplica pre tote. E destulu pontru a ne convinge de

acestu adevéru, de a aminti numai teoriile panteiste si materialiste ale lui Spinoza precum si întreaga scoli germana contimpurana, pre Kant chiaru, fundatoriulu acestei scole, care stabili sistemulu fortiei in starea sociale, si alu carti criticismu lu conduse la negatiunea ideiloru metafisice, si pre cei mai muli discipuli ai séi la consecintiele scepticismulu, idealismulu, panteismulu, ca pre Fichte, Schegel, Hegel, cari conduc la acela-si resultatu.

Geniulu germanu, atunci ca consecintia neapérata, a trebuitu sè porte unu caracteru conservativu, imobile chiaru si priu urmare egoistu. Pentru ce progresu si generositate, daca totulu se termina aci?

Gintea germana a justificatu in de-ajunsu cele ce deduseramu. A voitu numai sè existe si sè cugete. Si-a ajunsu scopulu. De atunci nici pentru ea insa-si, nici pentru progresulu generale n'a cautatu a produce mai nimic'a. Daca institutiunile politice si sociale ale unoru membri d'in familia germana se apropria ore-cum de institutiunile elementulu latinu, caus'a e generos'a influentia a principiiloru ce guverna lumea, produsu alu elementulu nostru si de care e incungurata. N'avemu a ne ocupá de starea sa actuala a bunului traiu, a instructiunei publice, care in unele parti pare mai respandita de numerosii si eminentii séi eruditi.

Noi n'avemu a cautá de cátu gentulu motoriu, inventatoriulu. N'amv vediatu la d'insii mari genie, nici mari inventatori, afara de câte va rari exceptiuni, si acelea in ore cari ordini, erari sè fi avutu vre'o influentia decisiva asupra progresulu generale.

N'amv vediatu nici o revolutiune plecandu d'in sinulu séu, afara numai candu i-aru fi fostu amenintata acéca ce i-facu conctiuniele sale de existentia. Revolutiunile la d'insii vinu de susu; ei primescu, nu cucerescu.

Daca detorimu Statelorú-Unite principiulu libertatii comerciale, e cá i-atingéa acéca ce i-facéa conditionea sa de existentia. E una consecintia neapérata a geniulu séu de care umanitatea trebuie a profitá ca si de cele-lalte, afara inse ca in urma generosulu geni latinu sè le imprime o directiune in vederea progresulu generale. Si apoi trebuie sè facemu, domniloru, o mentiune speciale despre familia angla.

Daca Anglia a avutu frumose genie si a mersu atatu de victoriosu pe calea libertatiloru publice, cari facu asta-di admiratiunea nostra, daca ea a precesu marrea revolutiune prin cea de la 1688, acést'a, pre langa alte circumstantie, n'a fostu de cátu gratia inteligintiei si liberalei sale aristocratie, care s'a pusu in capulu progresulu. Ni s'aru paré, d'loru, lucru curiosu de a vedé in capulu unei natiuni conservative, una aristocratia animata de unu spiritu liberalu si progresistu daca n'amv séi, si daca nu ne vomu aduce aminte ca in vinele sale curge sangele vechiloru cuceritori Normandi, deveniti degiá de atunci si inca mai de multu cu totulu Francesi, alu acelu elementu animatu de geniulu progresulu, de spiritulu liberalu.

In adevéru, domniloru, elementele d'in cari se compune natiunea angla ne areta mai bine decátu ori-ce, ce mari rezultate se potu obtiené, candu la directiune, in capulu progresulu se afla naturalmente unu elementu dotatu de unu geniulu liberalu si progresistu, si candu pentru ori-ce progresu realizatu de d'insulu se afla unu elementu cu virtutea de a-lu conservá.

Aci asid dar', pre unu teatru mai restrinsu ca si pre continente, nu vedemu de cátu ce'a ce pretendemu: elementulu latinu in capulu progresulu. Nimic'a mai multu nu cerem, domniloru, a nostra directiunea, a loru deto-

*) Vedi Nr. 39, 40 si 41 ai „Feder.“

adeverurile cele vecinice ale Evangheliei lui Christos, culturile adeverate si ale sciintelor reale si civilizate, si ale binelui general, ale societatii cetatiene, care sunt scrise pre vecia in cartea cea santa a vietii eterne — in Biblia.

(Va urmá.)

Camera reprezentantilor Ungariei.

Sedinta de la 13 maiu.

Presedinte: Paul Somsich. Notariu: Ales. Bujano. Pre bancile ministeriali: Melch. Lónyay, b. Ios. Balt. Horváth si Colom. Bedekovics.

Dupa ceremonialul indatenatu, presedintele prebugetului camerei pentru luna maiu. Dupa aceea pre biroul camerei literale credentiale ale deputatilor Ernestu Danciel, alesu in cerculu S. Georgiu de Torontalu, si ale dr. Svetozaru Miletics, alesu in cerculu Bassahid, totu in cottulu Torontalu, spunendu d'in urma a renunsiat la reprezentarea cetatii.

Colom. Széll raporta, ca comisiunea centrala a datu proiectulu de lege despre construirea calii ferate Nagy—Perjamos si Nyiregyháza—Ungvaru cu modificarea si textulu redactatu de comisiunea financiara mita cu cea pentru calile ferate.

Hugo Ankér spune, ca comisiunea centrala a datu, in generalu si specialu, proiectulu de lege despre legea sumei, cu carea are sa participe Ungaria la cele comune, cauzate prin provincializarea confiniului mariu. — Ambe raportele se voru tipari si admite in camera camerei.

Ministru financiaru, Melch. Lónyay, pune pre bugetulu camerei contractulu inchiatu intre erariu si industrie d'in Rimavölgyi cu privire la calea de fier Gémör, precum si proiectulu de lege despre construirea calii ferate Zeleznik—Tiszolc—Rohnitz. — Se tipari si transpune comis. intrunite financiare si in calile ferate.

Bar. Iul. Nyáry presinta mesagiulu camerei magnatilor, conformu carui-a magnatii au adoptatu, fara discutie, proiectulu de lege despre sporirea banilor de platire pentru deputati; mai de parte presinta petitiunea reuniunii medicilor homeopatici, relativa la inchierea unei clinice homeopatiche la universitatea r. d'in Pest, recomandandu camerei reprezentantilor primirea unei d'in cestiune. — Proiectulu de lege se va tipari la Majest. Sale spre sanctiunare, era partea a doua a mesagiului, relativa va petitiunea cestiunata, se va tipari. Trecundu-se la ordenea d'iei, Paulu Szontágh (Cianadu) cetesce raportulu comis. centrali, relativu la bugetulu camerei magnatilor despre infiintarea curii de contabilitate, recomandandu camerei respingerea d'iei §-lui 6, redactatu de magnatii.

Ios. Justh, facundu esegesa proiectului d'in cestiune, primeste redactarea magnatilor.

Ales. Csiky, respingandu modificările magnatilor presinta unu proiectu de concludu, conformu carui-a multu este invitat a presinti unu proiectu de lege despre reformarea camerei magnatilor. — Béla Perlmadopta redactarea magnatilor. — Balt. Halász adu despre institutiunea ruginita a camerei magnatilor.

de a veghia la conservarea ori carui progresu ob-

Vedemu, domniloru, ca ginta latina a implinitu pe ea singura sarcina civilizatiunii, asié in catu eu cuvenutu potenu dice, ca istoria civilizatiunii e in acea a ginte latine. Si acum intreb: caroi-a se pote incredintia mai bine misiunea regenerarii si civilizatiunii unora popore, ce n'au necesitate de unu principiu conservatoru, imobile, — ca-ci sunt apesati in de- de unu atare principiu, — nici de unu elementu de progresu, sploatoriu, dar' fara indoiele de unu principiu de progresu, generos?

Romani, domniloru, au dreptulu la acestu rol atatu pustiunea catu si prin geniulu gintii carei-a aparut. De securu, o parte d'in acestu rol se mai cuvine gintii; ginta greca si-are misiunea sa la Sudu. Si au poté contestá si misiunea Slavilor meridionali? Si noi, ca o natiune numeroasa si compacta, animata cu unu geni atatu de nobile si generos, avemu de datu unu rol, unu serviciu indoitu pentru civilizatiunea noastra, a poté opune o masa solida asaturiloru active civilizatiunii, si acela de a introduce luminu respand negurele ce acoperu inca acea parte.

A noastra e presedintia, ca-ci ala nostu e meritulu. Meritu l'amu justificatu indestulu, domniloru.

Romani de pre langa malurile betranei Dunare si malurile Carpatiloru, in dosulu unu imperiu de multu organizatu, si in contactu cu poporele ce au detinut o influinta decisiva asupr'a civilizatiunii, n'au mai putiune serviciu civilizatiunii si conservarii proprie chiaru. Ei, prin neincetatele si eroicele lor eforturi, in cari si-au desecat vintele de sangele loru celu pretiosu, au sciutu apera cu onore postulu pre care

loru, spune, ca sistemulu de orduri si staturi este incompatibilu cu sistemulu reprezentativu; partinesce proiectulu de concludu si se dechiara pentru propunerea comis. centrali.

Dupa ce vorbira mai multi oratori parte pentru parte contra propunerei comisiunii centrali, presedintele intrebá, daca camera primeste sau nu propunerea comis., adica respingerea modificatiunilor, facute de magnatii la §. 6? La cererea a 20 deputati se face votare nominalu, a carei-a rezultat e urmatoriu: Dintre 425 deputati, 114 a votatu cu da, 173 cu ba, 138 au fostu absinti, era presedintele si vice-presedintele n'au votatu; deci propunerea comisiunii centrali se respinse cu una majoritate de 59 voturi.

Sedinta se inchiaia la 2¹ ore d. m.

Clusiu, 1 maiu 1870.

Domnule Redactor!

Una fama respandita prin tiera nu me ierta a pastra facerea, ci mi impune detorintia de a o lua la una cercetare mai de-aprope. Faptulu este ca, venindu in vacantia parohia si protopopiatulu Clusiuului, unu corespundinte d'in locu, semnatu cu litera V., se apuca in dilele trecute a lauda pre unu aspirante d'icundu intre altele, ca acestu-a ar' fi staruitu pentru bunastarea basericei gr. cat. d'in locu pana la una suma de 4000 fl. v. a. Intrebu acum, ca ore cine a fostu urditiuru acelu minciune, pre carea o respingu cu tota indignatiunea si cu totu dispretulu, si care este ore scopulu si tendinta ei?

Opiniunea publica ni a inlesnit de multu respunsulu, ca-ci inca in foia basericesca „Sionulu romanescu“ a aretat cu degetulu pre apostolulu minciunosu si l'a inferatu in frunte ca pre unu cleveitoriu ticalosu si unu marsiavu lingusitoriu. Sentintulu sanetosu alu publiculu a cunoscutu si judecatu totu asié de leane motivulu si tendinta acestei grosolane scorniture. Me miru de unde pote deduce Dlu corespundinte ca, intre altele, acelu-si aspirante ar' fi cascigatu pentru baserica d'in locu 4000 fl. v. a.? Dsa ar' fi nimeritu mai bine, daca ar' fi disu, ca i-a cascigatu insu-si in busunariulu seu. Precum se vede, Dlu V. a creditu ca, infatisandu pre aspirantele prin asemene laude, va fi „obad'a cea rea de-a-supr'a“, dupa unu proverb romanescu. Numai celu ce e miscatu de aceste motive, celu ce e condusu de aceste principiu, celu ce e tovarasiu cu DTA, Dle V., numai acelu-a pote se-ti primeste de buna corespundintia DTale. Mai bine faceai, Dle V., daca foloseai spre unu scopu mai bunu orele vacante d'in oficiulu in care te afli. Feresca Ddieu cu „obad'a cea rea se esa de-a-supr'a“; ca-ci unde ar' fi atunci dreptatea?

In fine, Dle V., de-si pote DTA vei tacé ca pescele, mistienu de detorintia a te provocá pre onorea DTale, daca mai posiedi catu de puticna, ca se binevoiesci a-mi areta prin cuietantia legali, pre calea publicitatii, acei 4000 fl. v. a. si ca unde este incassata acesta suma? Apoi ca, ore adevratu e, ca sum'a mentiunata s'a cascigatu numai singuru prin staruinta acelu-a, pre care lu credi DTA? Speru, Dle V., ca te vei rectificá inaintea onoratalu publicu. Asteptu cu nerabdare. La revedere!

Alexandru Popu,
cetatienu in Clusiu.

divinulu Traianu le-a incredintiatu. In pepturile lor se spargiau valurile infuriate ale ferociloru enecitori. S'au spartu, ca de o stanca, valurile negre, au salvatu luminu omenirii. Pre candu flamurile musulmane falaiu victoriosu de la gurele Rodanului pana la ale Indului, ei singuri, ca sentinela inaintata, prin inteleptiunea si eroismulu lor au potutu mantiené, implantate cu onore pre malurile Dunarii si verfurile Carpatiloru, flamurile pre cari erau scrise: crestinismulu si civilizatiunea.

Sentinela inaintata, ca a datu totu-de-una alarma contra acelor'a, cari — impreuna cu natiunalitatea lor — amenintiau de a inghiti civilizatiunea Ea, dupa atatea lupte si suferintie, asta-di mutilata, desmembrata, sta inca in picioare la postulu seu, candu protestandu contra opresoriloru libertatiloru sale, candu proclamandu drepturile omului, cerendu cu insistintia unitatea-i, forti'a necesaria spre a si-implini cu demnitate dup'a si sacr'a-i misiune.

Ea a justificatu dar' indestulu, domniloru, dreptulu ce lu are la acesta misiune prin serviciile aduse, prin aptitudinea sa pentru libertate si civilizatiune, aptitudine inascuta a ginte sale. Ea singura prin forti'a si geniulu seu, are dreptulu la sacrulu rol de a presiede la destinele civilizatiunii resaritene.

Dar' se nu uitamu, domniloru, ce'a ce amu emisu si ce'a ce a fostu punctulu nostru de plecare, ca cu atatu civilizatiunea va poté progresá mai multu, cu catu tote societatile voru ave dreptu cimentu natiunalitatea. Altu-mintrele-a membrele separate ale unei natiuni, chiaru independintu, voru fi reduce la nepotintia prin lips'a unitatii de directiune. Ele nu voru poté aduce nimic'a de sensibile mergerii generali a civilizatiunii. Ea va fi privata de unu luptatoru. Si noi, domniloru, nu ne-amu

Aradu, finea lui aprilu 1870.*

La scorniturele Diu „Spinu“ d'in Nr. 28 alu „Federatiunii“ respundu urmatoriele:

Cate am scrisu despre cantu, le-am incredintiatu judecarii publicului cetitoriu. Ce resultatu, ce folosu si ce judecata asié fi potutu ascepta eu d'in minciune? sciú, ca cas'a edificata pre nasipu nu pote fi duravera; asié si judecata fara fundamentu adevratu si statornicu se demintiesce si nimicesce.

Inventza, Dle „Spinu“, vr'unu interesu personalu, d'in alu carui incidentu asié fi cutesatu a calumnia cu minciune person'a Santiei Sale? — Vedi, Dle „Spinu“, n'am avutu nici o cauza, n'am avutu nici unu folosu personalu, pentru care se mintiescu.

Cugeta mai seriosu Dle „Spinu“, despre fapt'a mea: te vei convinge, ca aceea provine d'in indemn curatu si e menita la unu scopu, care trebe se fia met'a ori-carui romanu si crestinu! . . .

Dar' de nu credi cuvintelor mele, consecintiei si naturi lucrului, — spre adevierea celor duse de mine in corespundintia fundamentale, recomendu de martore pre ori care d'entre clericii aradani, cari au fostu de fatia, candu fu seosu teologulu respectivu d'in strana pentru ca a cantatu in locu de protiva, contra, si cari au auditu amentierea Stiei Sale („celu ce nu se supune superioritatii intru tote, va fi eliminatu d'in institutu.“) — carea a dis'o infuriatu pentru inlocuarea cuventulu serbescu cu celu romanu. Aceste le sciú si le-au auditu clericii locali, de-si dta dici: ca omu cu picu de sentiu umanu n'a auditu, ca Dlu Eppu seu altulu ar' fi disu aceste in baserica. Ce sentiu umanu trebe se aiba cine-va?! — Aceste le potu documenta; aceste le am spusu in corespundintia mea; aceste le diciu acum'a si pre langa adevertu acestor'a stau constante inaintea veri-carui-a; pentru aceste nu me rode consciintia.

Unica oore ce am facutu in corespundintia mea ar' fi, ca am indresnit a deduce d'in fapt'a acest'a: ca „Santia Sa simpatiseza cu cuviutele serbesci si ca simpatia acest'a ar' fi caus'a si isvorulu nepasarei superioritatii de incercările si intreprinderile tenerime clericale pre terenulu literariu; ca indiferentismulu acestuia am insusita caderea „Sperantiei.“

Me intreb, Dle „Spinu“, ca fost'am in biserica la serbatorile Nascerei si Botzului Domnului, si ca n'am auditu cantandu in locu de: „Is polaieti despotu“ „Intru multi ani Stapanu?“ — Am fostu la biserica; ambu regulalu in tota domineca; dar' n'am auditu nici eu nici altulu, de-si nu ni erau infundate urechile cu pamuca. Studintii au cantatu in cartetu grescescu: „Ton despotismos.“ s. alt.

D'intre tote cate ai observatu la serbatorile mentionate, numai atata e adevratu, ca publiculu a risu, candu teologii si studintii au cantatu in cuartetu, atata sefi si dta d'in totu lucrulu; dar' ce voiesci, candu aduci aceste intre reflexiuni? ce legatura au aceste cu corespundintia fundamentale?

Dta vrei se areti prin aceste, ca clericii cu reformele lor se facu de risu publiculu; seu vrei se convingi pre on. cetitori ai foiei acestei-a, ca tocmai asié resultatu ar' produce si ace'a, daca s'ar' cantá in biserica

*) Disputele lungu sunt ustenitorie. Inchiamu dara acesta discussiune in diuriulu nostru. Red.

poté implini cu taria rolulu si sarcina ce meritamu, daca n'amu posede unitatea si prin urmare forti'a. Inainte de tote libertatea si unitatea fia-carei natiunalitati.

Si care e midu-loculu celu mai puternicu si mai securu, ne-amu intrebá, pentru obtinerea libertatii si unitatii unei natiuni, ca si pentru garantiile necesario unei societati, pentru complinirea cetatienuului, pentru progresulu civilizatiunii cu unu cuventu? Unulu mai alesu, domniloru, unu mare filosofu ni l'a spusu: Lux fiat et libertas erit.

Societatea noastra, domniloru, nu urmaresce unu scopu mai putienu nobile, celu putienu acest'a e parerea mea, nici nu are alta devisa. De la infiintarea sa si pana acum ea pasiesce, si pasiesce victoriosu, pre calea apucata, pentru ca mobilulu seu e progresistu si generos, pentru ca e in armonia cu legile cari guverna Totulu.

Domniloru, voiescu a termina cu o observatiune seu mai bine cu o opiniune d'in parte-mi asupr'a unu lucru. Se pote imputa junotiei acea dorintia de a misca fara temere totulu in ordinea morale ca si in cea materiale. Domniloru, ea pote cadé in erore, ea are necesitate de consilie, dar' i se va tiend celu putienu in sema ardorea sa pentru actiune si bine. Daca avemu a ne feliicitá de rezultatele obtienute pana acum de acesta societate, apoi nascerea sa n'o detorimu domniloru, de catu gratia patriotice si generose inspiratiuni a junimeii.

„Rom.“ S. t. Lazarescu.

in locu de „protiva“, contra; in locu de „poda“, frumsetia si in locu de „eraiu“ rege?

Dici mai departe, ca cum m'ar' intempina poporul de la sate ca preu, daca i-asiu schimosi cantarea? La tota intemplan, ar' face bine daca m'ar' scote d'in biserica; dar' eu n'am disu nici candu, se schimosim ari'a si cuvintele d'ia cantarile nostre basericesci, numai se inlocuim unele cuvinte barbare, cari nu le pricepe poporul. — D'in intrebarea acesta a D-tale se vede, ca D-ta ai fi de convingerea ca numai atata se inaintamu, catu ni ar' permite poporul nepriceputu. Cugeti, ca in asi'e modu se va introduce candu-va in basericele nostre cantulu in quartetu care, dupa cum dici si D-ta, lu-oftedi? Cugeti, ca voru ave' rezultatu nesuintiele acelor'a, carii lucra spre inliferia basericei, daca totu pasiulu loru va fi censuratu de gustulu poporului?

Silabiséza-mi, Dle „Spinu“, cuvintele cu cari am disu ca S. Sa n'a datu teogiloru libertate la intreprinderile literarie? — Vedi, ca te prinsieu; eu vorbescu acolo deapre indiferentismu, er' nu despre libertate; apoi oro totu un'a ca a fi indiferente facia cu ce-va si a nu dá libertate cuiva spre ce-va?

Voiesci a restorna afirmările mele prin observările D-lui Gurbanu, aduse a supra corespundintiei mele in Nr 19 alu „Fed.“

N'ai a te provocá la Dlu Gurbanu, pentru ca elu nu trage la indoieia adeverulu corespundintiei mele, numai ca, la cele ce dicu despre corpulu profesoralu, d'insulu apera person'a D-lui Mironu Romanu.

Ca Dlu Gurbanu s'a aflatu indemnatu a aperi' pre Dlu Mironu Romanu, cugetu ca vine de acolo, ca corespundintia mea vorbesce de corpulu profesoralu. La tota intemplan, am intielesu corpulu profesoralu d'in anulu acestu-a, in care, dupa cunoscentia mea, nu sciu se fia si Dlu Mironu Romanu. De ar' fi fostu Dlu Romanu profesorulu la teologia atunci, candu am scrisu corespundintia fundamentale, asi'u fi facutu exceptiune; ca-ci cunoscentu si fiindu convinsu despre activitatea si nesuintiele D-lui Romanu, si esperiendu intrepunerea D-sale la intreprinderile tenerimeii clericale, nu m'ar' fi lasatu consciintia a afirmá unele ca aceste despre D-sa. Pentru ace'a mi revocu tote spressiunile acele — de aru fi — cari s'aru referi ce-a-dreptulu la vatamarea personei D-lui Romanu.

Fia destule aceste, Dle „Spinu“, ca respunsu conscientiosu la interpelatiunea D-tale. De altmintre, daca voiesci a te convinge despre adeverulu celoru cuprinse in corespundintia mea fundamentale, ambla si te intalnescu cu unii si altii, carii sciu starea lucrului mai deamenu-tulu si despre carii se pote presupune, ca nu sunt partiali seu venatori de gratia celoru mai mari; intrebai se-si dce opiniunea despre corespundintia mea si despre reflesiunile „Spinului.“

In fine dici, ca sunt multe scaderi mai grave in sinulu instituteloru nostre, cari aru trebui se le aducu inainte, si despre cari tacu ca pescele. Ai dreptu, ca-ci sunt, si afara de aceste, forte multe, mai cu sema in institutul nostru; — deci ajuta-mi si scrie si D-ta despre unele, cari eu nu le aducu inainte.

Ti-multumescu forte de instructiunile, ce mi-le dai pentru orientare la ajungerea scopului meu seu, cum dici D-ta, la secerarea fructelor dorite. — Dreptu ai! Sciu, ca pentru aceste nu voiu prandi nici odata in curte

VARIETATI.

*(Unu seducere scumpa, in sco nescusa.) „Gerichtszeitung“ comunica d'in Berolinu una istoria autentica despre tinerulu Stroussberg, care in timpu forte scurtu sciu predá 200.000 taleri. Cu tote ca tata-sen deschiará in publicu, ca nu va mai solvi nimica pentru fetiorulu seu celu risipitoriu, acestu-a afla totu si modu si mediu-locu de a-si procura una suma insemnata de bani, cu carea apoi incepu era-si a manopera. Si-puse ochii pre una femea tinera, maritata numai de vre-o cate-va lune si, vedindu ca dinsa este destulu de sentibile la distingerele sale, si-lua indrasnela a-i face mai multe presente pretiose. Asi'e, d. e., i dede, intre altele, unu orologiu magnificu de auru si 1000 taleri. Prin acesta orbi pre tiner'a femea, incatu ea se invoia a accepta planulu liberalului seu amicu, de a intreprinde cu elu una caltoria mai mare, pana prin Helvetia. Se invoira deci a plecá d'in Berolinu separati si a se intalni in Francofurtu la Main'a. Tiner'a femea si plecá la timpulu precisu, Enricu Stroussberg inse fu impedeatu de la romantica sa excursiune prin una impregiurare forte neacceptata. Directorulu de biurou alu Dr. Stroussberg afla pre sub mana, ca au inceputu era-si a circula politie noue de ale fetiorului siefului seu, provedute cu numele oficialiloru sei. Chiamá la sine indata pre mai multi oficiali, i esamina si curundu i succese a descoperi nou'a conjuratiune,

noulu complotu tiesutu contra pungei siefului seu. Conformu detorintiei sale, incunoscentia indata pre betranulu Stroussberg, care concedia pre toti oficialii compromisi, er' pre fiulu seu lu dede pre man'a severului maestru de curte, a unui oficieru betranu, si astufeliu lu-espeda in Turcia. Se intielege, ca nenorocitul Seladonu retacu istoria seducerei proiectate, carea se afla numai dupa-ce barbatulu disparutei femea veni in casa Dr. Stroussberg spre a-si reclama soci'a. — Acesta istoria adeverata are doue morale: prim'a si totu-una data cea mai insemnata esta, ca ni areta in ce modu si spre ce scopu se intrebuintieza procentele cele mari, ce le ia Dr. Stroussberg pentru construirea caliloru ferate; a dou'a inse, — carea de altmintre sta in strinsa legatura cu celu ce sare garduri multe — este, ca a rare ori se intempla ca cineva se-si ajunga scopulu, intrebuintiandu mediu-locu infame, si ca scopulu ajunsu nu santiesce totu-de-un'a mediu-locu.

*(Secolulu de chartia.) Unu domnu Pary in New-York a inventatu una noua metoda in fabricatiunea de chartia, la care asimilioza materialuri vegetabile si animale, si o fabrica apoi dupa sistem'a obicinuita. Chartia produsa are una consistintia paslosa. Inse intrebuintiarea chartiei nu se marginescu acum numai in fabricare de gulere, manchete, veste, etc., ea se intrebuintieza degia cu succesu nu numai pentru trasure, ci si la facere de postavu de spalatu, hardae si urloe de scursu apa, ba inca in Chicago se facu chiaru case de locuintia si cari sunt totu asi'e de solide, si inca mai caldurose decatu cele de lemn, piatra, etc. si cu una a trei-a parte mai estine. Daca acesta sistema de case se va adopta in generalu, atunci se pazesca Ddiu pre orasiulu Chicago de vre-unu incendiu! Acesta chartia a lui Pary este elastica si tare; ea pote fi cusuta cu ace'a-si usiurintia ca stofa cea mai desu tiesuta, si este degia intrebuintiata pentru cersiafuri, pantofi, fuste si alte multe articule. Una fusta de chartia costa siese pence. „Mercantilulu.“

*(Percurgerea pametului in optu-dieci de zile.) Spre a percurge asta-di intregulu pamentu nu trebue cui-va mai multu de catu 80 de zile; si eta cum: D'in Parisu la New-York (drumu de feru si vaporu) 11 zile; d'in New-York la San Francisco (drumu de feru) 7 zile; de aici la Sokohama (vaporu) 21 zile; d'in Sokohama la Hongkong (vaporu) 6 zile; de aci la Calcut'a (vaporu) 12 zile; de aci la Bombay (drumu de feru) 3 zile; de aci la Cairo (drumu de feru si vaporu) 14 zile, si de la Cairo innapoi la Parisu (drumu de feru si vaporu) 6 zile. D'in tota acesta intindere, numai 140 mile anglese — intre Alahabad si Bombay — sunt inca neatinsu de puterea aburului, inse si aici s'a pusu in lucrare unu drumu de feru.

*(Necrologu.) Teodoru Tesla u a n u, parocu greco-catolicu in Topliti'a-romana, in etate de 60 ani si in alu 29-le anu alu functiunei sale proutiesci, repausa in Domnulu, in 29 aprile, an. c., pre la 3 ore dupa media-di, lasandu dupa sine preutesa veduva si optu orfani in voia sortii. Poporulu gr. cat. d'in locu detorescu reposatulu una baserica frumosa, edificata cu propriile spese ale acestu-a si provediuta totu prin elu cu tote cartile necesarie si alte pretiose. Fia-i tierin'a usiora si memori'a binecuvantata!

Sciri electrice.

Parisu, 11. maiu. Diurile frances scriu, ca turburarile d'in Faubourg du Temple s'au reinouitu ieri ser'a la 9 ore. In strad'a Fontaine si trad'a St. Maur s'au radica patru baricade d'in omnibuse si cara resturnate, si pre un'a d'iu ele s'a implantatu una flamura rosia. Trupele de linia si gard'a parisiana delaturara indata aceste baricade. — In piatia Chateau d'Eau, unu lucratoriu pu ca cu unu revolveru asupra unui ofieru d'in gard'a pedestra, pre care lu vulnera la bratiulu dreptu. Soldatii voira a pusca dupa elu, ofierulu inse i opri. Lucratoriulu fu prinsu. Comunicatiunea caraloru s'a intreruptu. Optu individi se incercara a desarmá sen inelele (vigilele) d'in aintea casarmei Chateau d'Eau, fure inse prinsu. La 10 ore, 20 min., se incuiara tote stradele, cari respundu in Faubourg du Temple. — La 11 ore, unu atacu de cavaleria curati piatia Chateau d'Eau. Se intemplara, firescu, mai multe arestari. Se asigura, ca pre la 10 ore, 30 min., in strad'a Angoulême se audira mai multe puscature. In timpulu acestu-a se latu in strad'a Faubourg du Temple una spaima panica. D'in tote partile strigau: „Inchideti ferestrele! ca-ci pusca!“ Duoi conducatori se ranira cu oca si nea delaturarii baricadeloru d'ia strad'a St. Maur. — Luni si Marti ser'a se intemplara asemene turburari si in Havre. — Divisiunea de ocupatiune d'in Rom'a inca vota plebiscitulu; d'in 5200 votisanti, 440 vota a cu ba, unii s'au retienutu de la votisare.

Londra, 11. maiu. Consiliulu bursei a decisu, a nu concede ca chartiele austriace de s'atu se noteze pre tarifa cursului oficialu.

Viena, 12. maiu. „Fremdenblatt“ de asta-di anuncia, ca preste putiene dile Cehii voru fi intrebati, daca au de cugetu a tramite deputati in sen. imp. pentru revisiunea constitutiunei; in casu de unu respunsu negativu, v trebui a se pune in lucrare consolidarea imperiului, fara a mai lua in consideratiune pre Cehi.

Laibach, 12. maiu. Deputatii d'in Carniola, Istria, Triestu si Goriti'a tienura una conferintia pentru a se contielege in privintia unei procederi comune.

Parisu, 12. maiu. De luni incoce s'au intemplat 400 arestari. — Unu cerculariu imperatrescu, adresatu generalulu Canrobert, care ape lu impartesi armatei, — mentiuneza faimele rufidenele si estravagante, ca adeca armata ar' ave' de cugetu a parasu pre suveranulu seu; multumescu generaliloru, ofieru iloru si soldatiloru, despre caroru incredere imperatulu nice-una data nu s'au indoitu, si cari au remasu totu de-un'a neclintiti. Scrisorea felicitu pre Lebrun si trupele sale pentru energi'a aretata cu atata resolutiune. — Tot capii, cari au agitatu la plebiscitu in favoru regimului, prandira asta-di in Tuilerie.

Viena, 12. maiu. Cont. Potocki si bar Petrino voru caletori preste putiene dile la Praga celu d'in urma inse va plecá ce va mai inainte.

Parisu, 12. maiu. Resultatulu votare plebiscitulu in Algeria face 41.213 voturi cu da 19.484 cu ba.

Florentia, 13. maiu. Consiliulu ministerialu decise a tramite intarire de trupe in Sicilia si Calabria. Se asigura, ca rescultatii stau in leatura cu Mazzini si se dice, ca si fetiorul lui Garibaldi ie parte la rescola.

Madridu, 12. maiu. Espartero a respinsu candidatur'a si acum se vorbescu era-si de candidarea principelui Leopoldu de Hohenzollern si ginerelui regelui Don Fernando.

Parisu, 13. maiu. Imperatulu si imperates'a mersera ieri, dupa media-di, prin porticari centrale ale mai multoru bulevarde si cercetaras unele casarme, unde fure primiti cu salutari. Se crede, ca turburarile nu se voru mai reinou. — Demisiunea guvernatorulu d'in Algeria, Mac Mahon, se dice ca s'ar fi primitu; este verosimilu ca i va urma Leboeuf, er' postulu seu de ministru de resbelu lu va ocupa generalulu Fleury, actualulu consulu d'in Rusia.

Florentia, 13. maiu. In Cecin'a s'a formatu bande noue republicane; regimulu, in formatu despre acesta, a tramisu trupe; se spera, ca la ivirea trupelor, bandele se voru disolve.

Viena, 13. maiu. (Siedintia consiliulu comunalu. Afacerea lui Widmann.) Ebersberg facu una propunere urginta, ca consiliulu comunalu fidelu misiunei sale de a aperi onorea si demnitatea concetatianiloru sei, se provoce presidiu spre a incunoscentia pre ministrulu presedinte Potocki despre scandalisarea poporatiunei Viena d'in causa ch'amarei unui ucigatoriu la ministeriu lu decursulu siedintiei ulterioare, Schrank dist. „M'am sentitu rusinat, candu am intielesu, ca s'a denumitu ministru unu individuu, pre care n'asiu voi se lu am nice ca servitoriu.“ Propunere acesta s'a primitu cu 47 contra 43 voturi. Propunerea lui Hoffer spre a efectui una ordinatiune carea se oprescu pre militari, fara exceptiune, de a porta arme afara de servitiu, s'a acceptatu m cu unanimitate.

Parisu, 13. maiu. Imperatulu adoptu unu mare zelu proiectulu, pentru a se face unu pas colectivu in afacerea Greciei. Francia voiescu, ca marile poteri se aduca decisiuni practice pre bas unei anchete.

Berolinu, 13. maiu. Imperatulu Rusia sositu ieri a ci.

Londra, 13. maiu. Casa de josu respinse, cu 20 contra 94 voturi, proiectulu relativu la dreptulu de votare alu femeelor.

Bursa de Viena de la 16. Maiu. 1870.

5% metall.	60.45	Londra	123.96
Imprum. nat.	69.80	Argintu	121.50
Sorti d'in 1860	96.40	Galbenu	5.86
Act. de banca	724.	Napoleond'or	9.89
Act. inst. cred.	256.50		

Proprietariu si editoriu ALESANDRU ROMAN Redactoru respund. interim. IONU FORUTIU.